# Ryska – en introduktion
## till skrift och uttal

Morgan Nilsson

6 september 2009

Detta självstudiematerial är ännu under utarbetande och uppdateras fortlöpande. Det kan därför förekomma mindre skillnader mellan texten och ljudfilerna. Dessa markeras med gul färg.

Ett särskilt tack riktas till Nadezjda Zorikhina Nilsson som har haft den stora vänligheten att sammanställa ljudfilerna.

Eventuella synpunkter mottas tacksamt.

morgan.nilsson@gu.se

# Innehåll

# 1. Bokstäverna а, к, м, о, т

Det ryska alfabetet bygger på det grekiska alfabetets tecken för stora bokstäver. Skillnaden består framför allt i att det ryska alfabetet innehåller ytterligare några bokstäver för ljud som inte finns i grekiskan. De ryska bokstäverna är också något mera kantiga till formen än de grekiska.

Låt oss ta det hela från början och lära in de fem enklaste bokstäverna. Dessa ser ut som motsvarande stora latinska bokstäver. I det ryska alfabetet är det i de allra flesta fall ingen skillnad i formen mellan stora och små tryckbokstäver. De skiljer sig bara åt i storlek. Däremot skiljer sig kursiverade bokstäver ibland ganska kraftigt från de raka tryckbokstäverna. De liknar i stället handskrivna bokstäver ganska mycket.

А а *А а*

Som sv. *a* i *matta*.

К к *К к*

Ryskans **к** åtföljs inte av en lika start luftstöt som svenskans *k*.

М м *М м*

О о *О о*

Som sv. *å*.

Ryskans **о** uttalas alltså inte på det sätt som denna bokstav vanligtvis uttalas i svenskan, utan i stället som denna bokstav brukar låta i de flesta andra europeiska språk. I fonetisk skrift används tecknet [o] för detta ljud.

Т т *Т т*

Ryskans **т** åtföljs inte av en lika start luftstöt som svenskans *t*. Observera också att den kursiverade lilla bokstaven har en helt annan och lite förvillande form. När man textar är det alltså viktigt att men ger bokstaven м rätt form, så att den inte förväxlas med ett kursivt *m*.

Med dessa fem bokstäver kan man redan bilda en hel rad ganska vanliga ryska ord. Lyssna och följ med i listan på nästa sida. Lyssna först ett par

gånger och försök sedan att läsa orden på egen hand. När du läst på egen hand några gånger bör du kontrollera att du uttalar rätt genom att på nytt lyssna på ljudfilen. Till att börja med bör du bara vänja ögat vid den ryska skriften och träna på att känna igen de olika bokstäverna. Längre fram kommer särskilda övningar i att skriva bokstäverna på ett korrekt sätt.

## 1 a. Enkla ryska ord

| | | |
|---|---|---|
| как | *как* | *hur* |
| ком | *ком* | *klimp, klump, boll* |
| кот | *кот* | *katt* |
| кто | *кто* | *vem* |
| мак | *мак* | *vallmo* |
| та | *та* | *den där* (fem.) |
| так | *так* | *så* |
| там | *там* | *där* |
| то | *то* | *det där* (neutr.) |
| том | *том* | *volym, band* (bok) |
| тот | *тот* | *den där* (mask.) |

**[kak], [kom], [kot], [kto], [mak], [ta], [tak], [tam], [to], [tom], [tot].**

## 1 b. Lånord

акт, кок, мат, такт.

**[akt]** *akt*, **[kok]** *fartygskock*, **[mat]** *matt* (i schack), **[takt]** *takt*.

# 2. Bokstäverna в, н, р, с, у

Ytterligare några bokstäver ser ut precis som bokstäver i det latinska alfabetet, med de representerar andra ljud.

В в *В в*

Som sv. *v*.

Н н *Н н*

Som sv. *n*.

Р р *Р р*

Som sv. rullande *r*.

С с *С с*

Som sv. *s*.

У у *У у*

Ryskans **у** uttalas i stort sett som sv. *o*, men utan så spända läppar som i svenskan, mera som bokstaven *u* i tyska, spanska, italienska eller finska. I fonetisk skrift används också tecknet [u] för detta ljud.

Med de tio bokstäver vi hittills gått igenom kan man bilda ganska många små ord.

## 2 a. Enkla ryska ord

| | |
|---|---|
| вот | *se där (är)* (fr. *voilà*) |
| на | *på* |
| но | *men* |
| ну | eng. *well* |
| он | *han* |

| | |
|---|---|
| сок | *saft, juice* |
| сто | *hundra* |
| тут | *här* |
| у | *vid, hos* |

**[vot], [na], [no], [nu], [on], [sok], [sto], [tut], [u].**

## 2 b. Ryska namn

Курск, Омск, Томск.

**[kursk]** *Kursk* (stad), **[omsk]** *Omsk* (stad), **[tomsk]** *Tomsk* (stad).

## 2 c. Icke-ryska namn

Марс.

**[mars]** *Mars*.

## 2 d. Lånord

Konsonanter dubbeltecknas ofta i lånord för att återge originalspråkets stavning. Detta påverkar dock oftast inte det ryska uttalet.

Dessutom skall det särskilt påpekas att ryskan helt och hållet saknar ng-ljudet. Bokstavskombinationerna **нг** och **нк** får därför i ryskan aldrig smälta samman på det sätt som sker i svenskan. De skall alltid uttalas som två på varandra följande ljud där det första är ett helt vanligt [n].

ватт, кокс, кран, курс, март, рок, соус, танк, торт, транс.

**[vat]** *watt*, **[koks]** *koks*, **[kran]** *kran*, **[kurs]** *kurs*, **[mart]** *mars*, **[rok]** *rock*, **[sous]** *sås*, **[tank]** *stridsvagn*, **[tort]** *tårta*, **[trans]** *trans*.

# 3. Betonade och obetonade vokaler

I många språk finns regler för var i ordet betoningen skall ligga. I svenskan ligger den oftast i början av ord, i alla fall i inhemskt svenska ord. I franskan ligger den sist i ordet, i spanskan och italienskan och polskan näst sist. I finskan och tjeckiskan ligger den alltid först i ordet.

I ryskan finns det dessvärre inga som helst regler, utan betoningen måste läras in för varje nytt ord samtidigt som ordet lärs in. För att möjliggöra detta markeras alltid betoningen med ett accenttecken i läroböcker och ordböcker. I normal rysk text saknas dock dessa accenttecken.

Betoningens plats spelar i ryskan en extra viktig roll. Det är nämligen så att de vokaler som inte är betonade i ett ord i vissa fall uttalas på ett lite annorlunda sätt än när de är betonade.

Av de vokaler som vi träffat på så här långt är det **a** och **o** som uttalas annorlunda då de är obetonade. När de är betonade representerar de ju två helt olika ljud, men då de är obetonade uttalas de på precis samma sätt.

Något förenklat skulle man kunna säga att obetonade **o** uttalas som **a**.

Vill man vara riktigt exakt så gäller dock detta bara obetonade **o** som står
- i stavelsen direkt före ordets betonade vokal eller
- allra först i ett ord.

Sådana obetonade **o** uttalas precis som **a**.

I alla andra fall uttalas både obetonade **o** och **a** som [ə] i engelskans obestämda artikel *a*. Detta gäller i all synnerhet då de förekommer efter den betonade vokalen i ordet.

Samma slappa [ə] används dock även i vissa positioner före den betonade vokalen, nämligen då obetonat **o** eller **a** inte står i stavelsen direkt före den betonade vokalen och inte heller först i ordet.

Detta kan sammafattas på följande sätt:

Obetonade **а** och **о** uttalas
– [a] först i ord,
– [a] i stavelsen närmast före ordets betonade vokal,
– [ə] i alla andra fall, bl.a. alltid efter den betonade vokalen.

## 3 a. Enkla ryska ord

| | | |
|---|---|---|
| ко́мната | *ко́мната* | *rum* |
| му́ка | *му́ка* | *plåga, pina* |
| мука́ | *мука́* | *mjöl* |
| окно́ | *окно́* | *fönster* (sing.) |
| о́кна | *о́кна* | *fönster* (plur.) |
| она́ | *она́* | *hon* |
| оно́ | *оно́* | *den, det* |
| рука́ | *рука́* | *hand, arm* |
| самова́р | *самова́р* | *vattenkokare* |
| стака́н | *стака́н* | *dricksglas* |

**[kómnətə], [múkə], [muká], [aknó], [óknə], [aná], [anó], [ruká], [səmavár], [stakán].**

## 3 b. Ryska namn

Варва́ра, Москва́, Му́рманск, Рома́н, Тама́ра, Тара́с.

**[varvárə]** *Barbara* (kvinna), **[maskvá]** *Moskva* (huvudstad), **[múrmənsk]** *Murmansk* (stad), **[ramán]** *Roman* (man), **[tamárə]** *Tamara* (kvinna), **[tarás]** *Taras* (man).

## 3 c. Icke-ryska namn

# Оска́р.

**[askár]** *Oskar* (man).

## 3 d. Lånord

# аку́т, анана́с, антра́кт, а́стма, астроно́м, ата́ка, а́том, ва́куум, карава́н, ка́рта, кво́та, коко́с, ко́ма, комму́на, конта́кт, контра́кт, ко́смос, куро́рт, ма́ма, ма́ска, мото́р, наркома́н, но́та, окта́н, ра́ма, рома́н, ру́на, са́уна, сона́та, стра́ус, та́кса, тра́вма, тракта́т, тра́ктор, ура́н.

**[akút]** *akut*, **[ananás]** *ananas*, **[antrákt]** *paus, mellanakt*, **[ástmə]** *astma*, **[astranóm]** *astronom*, **[atákə]** *atack*, **[átəm]** *atom*, **[vákuum]** *vakuum*, **[kəraván]** *karavan*, **[kártə]** *karta*, **[kvótə]** *kvot*, **[kakós]** *kokos*, **[kómə]** *koma*, **[kamúnə]** *kommun*, **[kantákt]** *kontakt*, **[kantrákt]** *kontrakt*, **[kósməs]** *kosmos*, **[kurórt]** *kurort*, **[mámə]** *mamma*, **[máskə]** *mask*, **[matór]** *motor*, **[nərkamán]** *narkoman*, **[nótə]** *not*, **[aktán]** *oktan*, **[rámə]** *ram*, **[ramán]** *roman*, **[rúnə]** *runa*, **[sáunə]** *bastu*, **[sanátə]** *sonat*, **[stráus]** *struts*, **[táksə]** *taxa*, **[trávmə]** *trauma*, **[traktát]** *traktat*, **[tráktər]** *traktor*, **[urán]** *uran*.

# 4. Bokstaven д

Nu fyller vi på med ytterligare en okomplicerad konsonant. Den återfinns i en liknande form i det grekiska alfabetet.

Д д *Д д*
Som sv. *d*.

## 4 a. Enkla ryska ord

| | | |
|---|---|---|
| да́ | *да́* | *ja* |
| да́м | *да́м* | *jag skall ge* |
| да́ст | *да́ст* | *han, hon skall ge* |
| два́ | *два́* | *två* |
| до́ | *до́* | *fram till* |
| до́м | *до́м* | *hus* |
| до́ма | *до́ма* | *hemma* |
| дома́ | *дома́* | *hus* (plur.) |
| одна́ | *одна́* | *en, ett* (fem.) |
| одно́ | *одно́* | *en, ett* (neutr.) |

**[dá], [dám], [dást], [dvá], [dó], [dóm], [dómə], [damá], [adná], [adnó].**

## 4 b. Ryska namn

Ада́м, Дон.

**[adám]** *Adam* (man), **[don]** *Don* (flod).

## 4 c. Icke-ryska namn

Кана́да, Ро́дос.

**[kanádə]** *Kanada*, **[ródəs]** *Rhodos*.

## 4 d. Lånord

адвока́т, да́ма, да́та, до́ктор, драко́н, конду́ктор, мо́да, о́да, станда́рт.

**[advakát]** *advokat*, **[dámə]** *dam*, **[dátə]** *datum*, **[dóktər]** *doktor*, **[drakón]** *drake*, **[kandúktər]** *konduktör*, **[módə]** *mode*, **[ódə]** *ode*, **[standárt]** *standard*.

# 5. Bokstaven п

Här är ytterligare en lätt konsonant som finns i liknande form i grekiskan.

П п *П п*

Som sv. *p*.

Ryskans **п** åtföljs dock inte av en lika start luftstöt som svenskans *p*.

## 5 a. Enkla ryska ord

| | | |
|---|---|---|
| капу́ста | *капу́ста* | *kål* |
| по́п | *по́п* | *ortodox präst* |
| пра́вда | *пра́вда* | *sanning* |

**[kapústə], [póp], [právdə].**

## 5 b. Ryska namn

Н.

d).

## 5 c. Icke-ryska namn

Панама́.

**[pənamá]** *Panamá*.

## 5 d. Lånord

аппара́т, ко́мпас, компо́т, пакт, па́па, па́ра, па́рк, па́спорт, проду́кт, пу́ма, спо́рт, сто́п, су́п, тра́нспорт.

**[aparát]** *apparat*, **[kómpəs]** *kompass*, **[kampót]** *kompott, saft*, **[pákt]** *pakt*, **[pápə]** *pappa*, **[párə]** *par*, **[párk]** *park*, **[páspərt]** *pass*, **[pradúkt]** *livsmedel*, **[púmə]** *puma*, **[spórt]** *sport*, **[stóp]** *stopp*, **[súp]** *soppa*, **[tránspərt]** *transport*.

# 6. Bokstaven г

Här är ytterligare en lätt konsonant som finns i liknande form i grekiskan.

Г г *Г г*

Som sv. *g*.

## 6 a. Enkla ryska ord

нога́ *нога́* *fot, ben*

**[nagá].**

## 6 b. Ryska namn

г.

г.

## 6 c. Icke-ryska namn

г.

г.

## 6 d. Lånord

Observera att ryskan saknar ljudet [h] och att det därför i lånord i många fall ersätts med **г**. I vissa fall inträffar det i stället att det helt faller bort.

а́вгуст, агроно́м, ваго́н, гарпу́н, гастроно́м, гра́дус, гра́мм, гру́ппа, о́рган, орга́н, програ́мма, суррога́т.

**[ávgust]** *augusti*, **[agranóm]** *agronom*, **[vagón]** *vagn*, **[garpún]** *harpun*, **[gəstranóm]** *gastronom* (namn på ryska livsmedelsbutiker), **[grádus]** *grad*, **[grám]** *gram*, **[grúpə]** *grupp*, **[órgən]** *organ*, **[argán]** *orgel*, **[pragrámə]** *programm*, **[suragát]** *surrogat*.

# 7. Bokstaven б

Här följer ytterligare en konsonant är specialkonstruerad för slaviskan.

Б б *Б б*

Som sv. *b*.

## 7 a. Enkla ryska ord

собáка *hund*

**[sabákə].**

## 7 b. Ryska namn

Богдáн.

**[bagdán]** *Bogdan* (man).

## 7 c. Icke-ryska namn

Бакý.

**[bakú]** *Baku* (huvudstad i Azerbajdzjan).

## 7 d. Lånord

акробáт, банáн, бáнк, бáр, барáк, бáс, бáста, бóмба, кóбра, рóбот, сáмба, табáк.

**[akrabát]** *akrobat*, **[banán]** *banan*, **[bánk]** *bank*, **[bár]** *bar*, **[barák]** *barack*, **[bás]** *bas*, **[bástə]** *basta*, **[bómbə]** *bomb*, **[kóbrə]** *kobra*, **[róbət]** *robot*, **[sámbə]** *samba*, **[tabák]** *tobak*.

# 8. Bokstaven ф

Här är ytterligare en lätt konsonant som finns i liknande form i grekiskan.

Ф ф *Ф ф*
Som sv. *f*.

## 8 a. Enkla ryska ord

.

## 8 b. Ryska namn

ф.

ф.

## 8 c. Icke-ryska namn

ф.

ф.

## 8 d. Lånord

катастро́фа, комфо́рт, саксофо́н, фа́кс, фа́кт, фа́ктор, фа́уна, фонта́н, фо́рма, фото́граф, фро́нт, фру́кт.

**[kətastrófə]** *katastrof*, **[kamfórt]** *komfort*, **[səksafón]** *saxofon*, **[fáks]** *fax*, **[fákt]** *faktum*, **[fáktər]** *faktor*, **[fáunə]** *fauna*, **[fantán]** *fontän*, **[fórmə]** *form*, **[fatógrəf]** *fotograf*, **[frónt]** *front*, **[frúkt]** *frukt*.

# 9. Bokstäverna и, й

Nu fyller vi på med ytterligare fem okomplicerade konsonanter, varav alla utom den första återfinns i liknande form i det grekiska alfabetet.

## И и *И и*

Ryskans **и** uttalas i stort sett som sv. *i*, men utan så spända läppar som i svenskan, på samma sätt som ljudet [i] i flertalet europeiska språk.

Det ryska ljudet [i] smittar dessutom av sig en hel del på den föregående konsonanten. Detta är ganska vanligt i språk i allmänhet och sker även till viss del i svenskan. I ryskan är dock den här effekten extra påtaglig och ryssarna har ett mycket känsligt öra på den här punkten. De brukar säga att konsonanten före [i] uttalas mjukt. I den fonetiska skriften markeras mjukt uttal av konsonant med hjälp av ett litet upphöjt $^j$ efter den mjuka konsonanten.

## Й й *Й й*

Som sv. *j*.

Nu har vi lärt känna 17 av ryskans 33 bokstäver, dvs. drygt hälften.

### 9 a. Enkla ryska ord

| | | |
|---|---|---|
| кни́га | *кни́га* | *bok* |
| ми́р | *ми́р* | *värld, fred* |
| оди́н | *оди́н* | *en, ett* (mask.) |
| пи́во | *пи́во* | *öl* |
| спаси́бо | *спаси́бо* | *tack* |
| три́ | *три́* | *tre* |
| три́ста | *три́ста* | *trehundra* |

**[kn$^j$ígə], [m$^j$ír], [ad$^j$ín], [p$^j$ívə], [spas$^j$íbə], [tr$^j$í], [tr$^j$ístə].**

## 9 b. Ryska namn

Бори́с, Ви́ктор, Ди́ма, Ива́н, Ирку́тск, Ни́на, Пу́тин, Страви́нский.

**[barʲís]** *Boris* (man), **[vʲíktər]** *Viktor* (man), **[dʲímə]** *Dima*, smeknamn för *Dmitrij* (man), **[iván]** *Ivan* (man), **[irkútsk]** *Irkutsk* (stad), **[nʲínə]** *Nina* (kvinna), **[pútʲin]** *Putin* (efternamn), **[stravʲínskʲij]** *Stravinskij* (efternamn).

## 9 c. Icke-ryska namn

Йорк, Кипр, Кита́й, Крит, Рим, Тони́с, Украи́на.

**[jork]** *York* **[kʲipr]** *Cypern*, **[kʲitáj]** *Kina*, **[krʲit]** *Kreta*, **[rʲim]** *Rom*, **[tunʲís]** *Tunisien*, **[ukraínə]** *Ukraina* (land).

## 9 d. Lånord

I enstaka lånord uttalas vokalen [o] även i obetonad ställning.

а́квабА́йк, актри́са, бадминто́н, ба́йт, банди́т, баррика́да, бистро́, бота́ника, брига́да, вино́, ви́рус, гимна́ст, гимна́стика, гита́ра, грамма́тика, диама́нт, диафра́гма, дива́н, дикта́тор, диктату́ра, дина́р, ди́ско, идио́т, ико́на, и́мпорт, институ́т, и́рис, исто́рик,

йогу́рт, капита́н, каранти́н, кино́, кио́ск, ковбо́й, комбина́т, коммуни́ст, компроми́сс, коридо́р, кри́тика, ма́й, майо́р, ма́ксимум, ми́нимум, мини́стр, ми́нус, мину́та, ми́ф, о́фис, пиани́но, пиани́ст, пингви́н, попуга́й, ра́дио, райо́н, ри́с, ри́тм, са́йт, стадио́н, стати́ст, стати́стика, такси́, ти́гр, трамва́й, трибу́на, три́о, тури́ст, фа́брика, фавори́т, фана́тик, фигу́ра, фи́рма.

**[ákvəbájk]** *vattenscooter*, **[aktrʲísə]** *aktris*, **[bədmʲintón]** *badminton*, **[bájt]** *byte*, *bajt*, **[bandʲít]** *bandit*, **[bərʲikádə]** *barrikad*, **[bʲistró]** *bistro*, **[batánʲikə]** *botanik*, **[brʲigádə]** *brigad*, **[vʲinó]** *vin*, **[vʲírus]** *virus*, **[gʲimnást]** *gymnast*, **[gʲimnástʲikə]** *gymnastik*, **[gʲitárə]** *gitarr*, **[gramátʲikə]** *grammatik*, **[dʲiamánt]** *diamant*, **[dʲiafrágmə]** *diafragma*, **[dʲiván]** *divan*, **[dʲiktátər]** *diktator*, **[dʲiktatúrə]** *diktatur*, **[dʲinár]** *dinar*, **[dʲískə]** *disco*, **[idʲiót]** *idiot*, **[ikónə]** *ikon*, **[ímpərt]** *import*, **[instʲitút]** *institut*, **[írʲis]** *iris*, **[istórʲik]** *historiker*, **[jogúrt]** *jogurt*, **[kəpʲitán]** *kapten*, **[kərantʲín]** *karantän*, **[kʲinó]** *bio*, **[kʲiósk]** *kiosk*, **[kavbój]** *cowboy*, **[kəmbʲinát]** *kombinat, stor industri*, **[kəmunʲíst]** *kommunist*, **[kəmpramʲís]** *kompromiss*, **[kərʲidór]** *korridor*, **[krʲítʲikə]** *kritik*, **[máj]** *maj*, **[majór]** *major*, **[máksʲimum]** *maximum*, **[mʲínʲimum]** *minimum*, **[mʲinʲístr]** *minister*, **[mʲínus]** *minus*, **[mʲinútə]** *minut*, **[mʲíf]** *myt*, **[ófʲis]** *kontor*, **[pʲianʲínə]** *piano*, **[pʲianʲíst]** *pianist*, **[pʲingvʲín]** *pingvin*, **[pəpugáj]** *papegoja*, **[rádʲiə]** *radio*, **[rajón]** *stadsdel, kommun*, **[rʲís]** *ris*, **[rʲítm]** *rytm*, **[sájt]** *site*, *sajt*, **[stədʲión]** *stadion*, **[statʲíst]** *statist*, **[statʲístʲikə]** *statistik*, **[taksʲí]** *taxi*, **[tʲígr]** *tiger*. **[tramváj]** *spårvagn*, **[trʲibúnə]** *tribun*, **[trʲío]** *trio*, **[turʲíst]** *turist*, **[fábrʲikə]** *fabrik*, **[fəvarʲít]** *favorit*, **[fanátʲik]** *fanatiker*, **[fʲigúrə]** *figur*, **[fʲírmə]** *firma*.

# 10. Bokstaven е

Е е *Е е*

Denna vokal heter *jä* som i början av orden *jävig, Gävle*. På samma sätt uttalas bokstaven då den är betonad och står först i ett ord eller efter en annan vokal.

Då den är betonad och står efter en konsonant uttalas den däremot bara som *ä*. I stället smälter *j*-ljudet ihop med den föregående konsonanten så att konsonanten låter mjuk, precis som före bokstaven **и** [i].

För att få en konsonant att låta mjuk sätter man tungspetsen mot baksidan av framtänderna i underkäken och låter tungryggen välvas uppåt mot gommen. Mjuk konsonant markeras som redan nämnts med hjälp av ett litet $^{j}$ efter konsonaten i den fonetiska skriften.

Det *ä*-aktiga ljud som motsvarar bokstaven **е** skrivs fonetiskt som [ɛ].

Då bokstaven **е** är obetonad låter den precis som **и** [i]. Ett obetonat **е** som står först i ett ord eller efter en vokal uttalas däremot som [ji].

Då ett obetonat **е** står efter betoningen i ett ord låter det dock som regel något slappare, som ett mellanting mellan [i] och [ə], men detta markeras inte särskilt i den fonetiska transkriptionen nedan.

| | | först i ord | efter vokal | efter konsonant |
|---|---|---|---|---|
| **е** | betonat | [jɛ] | | [$^{j}$ɛ] |
| | obetonat | [ji] | | [$^{j}$i] |

## 10 a. Enkla ryska ord

| | |
|---|---|
| две́ | *två* (fem.) |
| копе́йка | *kopek* |
| мо́ре | *hav* |

| | |
|---|---|
| не́т | *nej, finns inte* |
| река́ | *flod* |
| смета́на | *crème fraiche* |
| сове́т | *råd* (grupp) |

**[dvʲɛ́], [kapʲɛ́jkə], [mórʲi], [nʲɛ́t], [rʲiká], [smʲitánə], [savʲɛ́t].**

## 10 b. Ryska namn

Андре́й, Бре́ст, Ве́ра, Дне́пр, Дне́стр, Енисе́й, Есе́нин, Нева́, Пастерна́к, Серге́й.

**[andrʲɛ́j]** *Andrej*, **[brʲɛ́st]** *Brest* (stad i Vitryssland), **[vʲɛ́rə]** *Vera*, **[dnʲɛ́pr]** *Dnepr* (flod), **[dnʲɛ́str]** *Dnestr* (flod), **[jinʲisʲɛ́j]** *Jenisej* (flod), **[jisʲɛ́nʲin]** *Jesenin*, **[nʲivá]** *Neva* (flod), **[pastʲirnák]** *Pasternak*, **[sʲirgʲɛ́j]** *Sergej*.

## 10 c. Icke-ryska namn

Аме́рика, Аргенти́на, Евро́па, Ге́рман, Копенга́ген, Ме́ксика, Туркмениста́н.

**[amʲɛ́rʲikə]** *Amerika*, **[argʲintʲínə]** *Argentina*, **[jivrópə]** *Europa*, **[gʲɛ́rmən]** *Herman*, **[kəpʲingágʲin]** *Köpenhamn*, **[mʲɛ́ksʲikə]** *Mexiko*, **[turkmʲinʲistán]** *Turkmenistan*.

## 10 d. Lånord

аге́нт, а́дрес, акаде́мик, аккордео́н, аппети́т, апте́ка, аргуме́нт, аре́ст,

арифме́тика, ассисте́нт, атмосфе́ра, банке́т, баро́метр, буке́т, буфе́т, ве́то, ви́део, га́мбургер, ге́ний, гео́граф, гомеопа́т, гуса́р, декре́т, демокра́т, диабе́тик, диа́метр, дире́ктор, диске́та, докуме́нт, императ́ор, инве́стор, инструме́нт, интере́с, ка́мера, кассе́та, кварте́т, комба́йнер, коме́та, комите́т, конгре́сс, корреспонде́нт, ко́фе, креди́т, математ́ик, матема́тика, меридиа́н, метро́, моме́нт, моне́та, монуме́нт, но́мер, о́пера, оппоне́нт, орке́стр, пекти́н, пенсионе́р, парке́т, портре́т, прое́кт, проспе́кт, проте́ст, профе́ссор, ревера́нс, реда́ктор, рестора́н, рефо́рма, сантиме́тр, сейсмо́метр, секре́т, секу́нда, сена́т,

сигаре́та, систе́ма, ске́птик, студе́нт, сувени́р, суперма́ркет, теа́тр, те́кст, те́ма, университе́т, феноме́н, фунда́мент.

**[agʲɛ́nt]** *agent*, **[ádrʲis]** *adress*, **[akadʲɛ́mʲik]** *akademiledamot*, **[akərdʲión]** *dragspel*, **[apʲitʲít]** *aptit*, **[aptʲɛ́kə]** *apotek*, **[argumʲɛ́nt]** *argument*, **[arʲɛ́st]** *arrest*, **[arʲifmʲɛ́tʲikə]** *aritmetik*, **[asʲistʲɛ́nt]** *assistent*, **[atmasfʲɛ́rə]** *atmosfär*, **[bankʲɛ́t]** *bankett*, **[barómʲitr]** *barometer*, **[bukʲɛ́t]** *bukett*, **[bufʲɛ́t]** *buffé, servering*, **[vʲɛ́tə]** *veto*, **[vʲídʲiə]** *video*, **[gámburgʲir]** *hamburgare*, **[gʲɛ́nʲij]** *geni*, **[gʲiógrəf]** *geograf*, **[gəmʲiapát]** *homeopat*, **[gusár]** *husar*, **[dʲikrʲɛ́t]** *dekret*, **[dʲimakrát]** *demokrat*, **[dʲiabʲɛ́tʲik]** *diabetiker*, **[dʲiámʲitr]** *diameter*, **[dʲirʲɛ́ktər]** *chef, direktör*, **[dʲiskʲɛ́tə]** *diskett*, **[dəkumʲɛ́nt]** *handling, dokument*, **[impʲirátər]** *kejsare*, **[invʲɛ́stər]** *investerare*, **[instrumʲɛ́nt]** *verktyg, instrument*, **[intʲirʲɛ́s]** *intresse*, **[kámʲirə]** *kammare, kamera*, **[kasʲɛ́tə]** *kassett*, **[kvartʲɛ́t]** *kvartett*, **[kambájnʲir]** *skördetröska*, **[kamʲɛ́tə]** *komet*, **[kəmʲitʲɛ́t]** *kommitté*, **[kangrʲɛ́s]** *kongress*, **[kərʲispandʲɛ́nt]** *korrespondent*, **[kófʲi]** *kaffe*, **[krʲidʲít]** *kredit*, **[mətʲimátʲik]** *matematiker*, **[mətʲimátʲikə]** *matematik*, **[mʲirʲidʲián]** *meridian*, **[mʲitró]** *tunnelbana*, **[mamʲɛ́nt]** *ögonblick*, **[manʲɛ́tə]** *mynt*, **[mənumʲɛ́nt]** *monument*, **[nómʲir]** *nummer, hotellrum*, **[ópʲirə]** *opera*, **[apanʲɛ́nt]** *opponent*, **[arkʲɛ́str]** *orkester*, **[pʲiktʲín]** *pektin*, **[pʲinsʲianʲɛ́r]** *pensionär*, **[parkʲɛ́t]** *parkett*, **[partrʲɛ́t]** *porträtt*, **[prajɛ́kt]** *projekt*, **[praspʲɛ́kt]** *aveny, prospekt*, **[pratʲɛ́st]** *protest*, **[prafʲɛ́sər]** *professor*, **[rʲivʲiráns]** *djup nigning eller bugning*, **[rʲidáktər]** *redaktör*, **[rʲistarán]** *restaurang*, **[rʲifórmə]** *reform*, **[səntʲimʲɛ́tr]** *centimeter*, **[sʲijsmómʲitr]** *seismometer*, **[sʲikrʲɛ́t]** *hemlighet*, **[sʲikúndə]** *sekund*, **[sʲinát]** *senat*, **[sʲigarʲɛ́tə]** *cigarett*, **[sʲistʲɛ́mə]** *system*, **[skʲɛ́ptʲik]** *skeptiker*, **[studʲɛ́nt]** *student*, **[suvʲinʲír]** *souvenir*, **[supʲirmárkʲit]** *snabbköp*, **[tʲiátr]** *teater*, **[tʲɛ́kst]** *text*, **[tʲɛ́mə]** *tema*, **[unʲivʲirsʲitʲɛ́t]** *universitet*, **[fʲinamʲɛ́n]** *fenomen*, **[fundámʲint]** *fundament*.

# 11. Bokstaven л

Л л *Л л*

Denna konsonant uttalas på två ganska olika sätt beroende på om den är hård eller mjuk.

Det hårda uttalet påminner mest om ett tjockt engelskt **l**, medan det mjuka mest påminner om ett vanligt ljust svenskt **l**.

## 11 a. Enkla ryska ord

| | |
|---|---|
| балала́йка | *balalajka* |
| бли́н | *boveteplätt* |
| голова́ | *huvud* |
| молоко́ | *mjölk* |
| сле́ва | *till vänster* |
| сто́л | *bord* |

**[bəłałájkə], [blʲín], [gəłavá], [məłakó], [slʲέvə], [stół].**

## 11 b. Ryska namn

Во́лга, Еле́на, Ла́дога, Ле́на, Ле́нин, Никола́й, Ста́лин, Толсто́й.

**[ ]** *Volga* (flod), **[ ]** *Jelena*, **[ ]** *Ladoga* (sjö), **[ ]** *Lena*, **[ ]** *Lenin*, **[ ]** *Nikolaj*, **[ ]** *Stalin*, **[ ]** *Tolstoj*.

## 11 c. Icke-ryska namn

Берли́н, Литва́, Ло́ндон, О́сло, Ро́ллс-Ро́йс.

**[ ]** *Berlin*, **[ ]** *Litauen*, **[ ]** *London*, **[ ]** *Oslo*, **[ ]** *Rolls-Royce*.

## 11 d. Lånord

алфави́т, а́тлас, атле́т, балери́на, бале́т, балко́н, библиоте́ка, биле́т, био́лог, блока́да, вокали́ст, волейбо́л, га́лстук, генера́л, гео́лог, делега́т, диале́кт, ди́лер, дипло́м, диспле́й, до́ллар, идеа́л, идеали́ст, кана́л, карнава́л, като́лик, килогра́мм, киломе́тр, кла́сс, кли́мат, кло́ун, колла́пс, колле́га, коло́нна, конфли́кт, крокоди́л, лабора́нт, ла́к, лагу́на, лазаре́т, ла́мпа, леге́нда, ли́га, ли́дер, лимо́н, литерату́ра, ли́тр, ли́фт, ло́гика, лу́к, материа́л, мета́лл,

минера́л, мула́т, ова́л, окули́ст, парла́мент, пелика́н, персона́л, плака́т, пла́н, плане́та, пла́стик, плато́, поликли́ника, поли́тика, пробле́ма, пу́блика, рекла́ма, респу́блика, сала́т, сигна́л, скеле́т, солда́т, соли́ст, сту́л, табле́тка, тала́нт, таре́лка, телегра́мма, телегра́ф, телеграфи́ст, телефо́н, три́ллер, тролле́йбус, туале́т, филатели́ст, филе́, фило́соф, фле́йта, фло́ра, фо́рмула.

[ ] *alfabet*, [ ] *atlas*, [ ] *atlet*, [ ] *ballerina*, [ ] *balett*, [ ] *balkong*, [ ] *bibliotek*, [ ] *biljett*, [ ] *biolog*, [ ] *blockad*, [ ] *vokalist*, [ ] *volleyboll*, [ ] *slips*, [ ] *general*, [ ] *geolog*, [ ] *delegat*, [ ] *dialekt*, [ ] *börsmäklare, återförsäljare*, [ ] *diplom*, [ ] *diplay*, [ ] *dollar*, [ ] *ideal*, [ ] *idealist*, [ ] *kanal*, [ ] *karneval*, [ ] *katolik*, [ ] *kilogram*, [ ] *kilometer*, [ ] *klass*, [ ] *klimat*, [ ] *clown*, [ ] *kollaps*, [ ] *kollega*, [ ] *kolonn*, [ ] *konflikt*, [ ] *krokodil*, [ ] *laborant, assistent*, [ ] *lack*, [ ] *lagun*, [ ] *militärsjukhus*, [ ] *lampa*, [ ] *legend*, [ ] *liga*, [ ] *ledare*, [ ] *citron*, [ ] *litteratur*, [ ] *liter*, [ ] *hiss*, [ ] *logik*, [ ] *lök*, [ ] *material*, [ ] *metall*, [ ] *mineral*, [ ] *mulatt*, [ ] *oval*, [ ] *ögonläkare*, [ ] *parlament*, [ ] *pelikan*, [ ] *personal*, [ ] *plakat, affisch*, [ ] *plan*, [ ] *planet*, [ ] *plast*, [ ] *platå*, [ ] *vårdcentral*, [ ] *politik*, [ ] *problem*, [ ] *publik*, [ ] *reklam*, [ ] *republik*, [ ] *sallad*, [ ] *signal*, [ ] *skelett*, [ ] *soldat*, [ ] *solist*, [ ] *stol*, [ ] *tablett*, [ ] *talang*, [ ] *tallrik*, [ ] *telegram*, [ ] *telegraf*, [ ] *telegrafist*, [ ] *telefon*, [ ] *thriller*, [ ] *trådbuss*, [ ] *toalett*, [ ] *filatelist*, [ ] *filé*, [ ] *filosof*, [ ] *flöjt*, [ ] *flora*, [ ] *formel*.

# 12. Bokstaven **я**

Я я *Я я*

Denna vokal heter *ja* som i början av orden *jaså, jakt*. På samma sätt uttalas bokstaven då den är betonad och står först i ett ord eller efter en annan vokal.

Då den är betonad och står efter en konsonant uttalas den däremot bara som *a*. I stället smälter *j*-ljudet ihop med den föregående konsonanten så att konsonanten låter mjuk, precis som före bokstäverna **и** och **е**. Mjuka konsonanter uttalas som tidigare nämnts genom att man placerar tungspetsen mot baksidan av framtänderna i underkäken och låter tungryggen välvas uppåt mot gommen. Detta markeras med hjälp av ett litet upphöjt $^{j}$ i den fonetiska skriften.

Då bokstaven **я** är obetonad uttalas oftast som **и** [i]. Ett obetonat **я** som står först i ett ord eller efter en vokal uttalas däremot som [ji].

Då ett obetonat **я** står sist i ett ord eller näst sist följt av en hård konsonant uttalas det däremot som [ə]. Den föregående konsonantern skall naturligtvis ändå vara mjuk. Om den föregående bokstaven är en vokal blir uttalet i ordslut i stället [jə].

| | | först i ord | efter vokal | efter konsonant |
|---|---|---|---|---|
| **я** | betonat | [ja] | | [$^{j}$a] |
| | obetonat sist i ord | [jə] | | [$^{j}$ə] |
| | obetonat före konsonant sist i ord | | | |
| | obetonat annars | [ji] | | [$^{j}$i] |

## 12 a. Enkla ryska ord

| | | |
|---|---|---|
| дя́дя | *дя́дя* | *farbror, morbror* |
| за́нят | *за́нят* | *upptagen (mask.)* |
| за́нято | *за́нято* | *upptaget (neutrum)* |

**я́** *я́* *jag*

**[dʲádʲə], [zánʲət], [zánʲitə], [já].**

## 12 b. Ryska namn

Ва́ня, Ка́тя, Росси́я, Северя́нин, Со́ня, Я́лта.

**[ ]** *Vanja* (smaknamn för *Ivan*), **[ ]** *Katja* (smeknamn för *Jekaterina*), **[ ]** *Ryssland*, **[ ]** *Severjanin*, **[ ]** *Sonja*, **[ ]** *Jalta* (stad).

## 12 c. Icke-ryska namn

А́встрия, А́нглия, Арме́ния, Болга́рия, Герма́ния, Голла́ндия, Да́ния, Ирла́ндия, Испа́ния, Ита́лия, Ла́твия, Норве́гия, Португа́лия, Слове́ния, Финля́ндия, Япо́ния.

**[ ]** *Österrike*, **[ ]** *England*, **[ ]** *Armenien*, **[ ]** *Bulgarien*, **[ ]** *Tyskland*, **[ ]** *Holland*, **[ ]** *Danmark*, **[ ]** *Irland*, **[ ]** *Spanien*, **[ ]** *Italien*, **[ ]** *Lettland*, **[ ]** *Norge*, **[ ]** *Portugal*, **[ ]** *Slovenien*, **[ ]** *Finland*, **[ ]** *Japan*.

## 12 d. Lånord

акаде́мия, а́рмия, астроно́мия, биоло́гия, гара́нтия, геогра́фия,

демокра́тия, дина́стия, диплома́тия, диску́ссия, драматурги́я, иде́я, индустри́я, исто́рия, кампа́ния, катего́рия, кая́к, коме́дия, коми́ссия, лаборато́рия, ли́ния, лотере́я, ма́фия, па́ртия, пе́нсия, профе́ссия, рели́гия, се́рия, симфо́ния, ста́туя, страте́гия, тео́рия, терминоло́гия, террито́рия, фами́лия, фотогра́фия, ягуа́р, я́нки.

[ ] *akademi*, [ ] *armé*, [ ] *astronomi*, [ ] *biologi*, [ ] *garanti*, [ ] *geografi*, [ ] *demokrati*, [ ] *dynasti*, [ ] *diplomati*, [ ] *diskussion*, [ ] *dramaturgi*, [ ] *idé*, [ ] *industri*, [ ] *historia*, [ ] *kampanj*, [ ] *kategori*, [ ] *kajak*, [ ] *komedi*, [ ] *kommission*, [ ] *laboratorium*, [ ] *linje*, [ ] *lotteri*, [ ] *maffia*, [ ] *parti*, [ ] *pension*, [ ] *yrke*, [ ] *religion*, [ ] *serie, avsnitt*, [ ] *symfoni*, [ ] *staty*, [ ] *strategi*, [ ] *teori*, [ ] *terminologi*, [ ] *territorium*, [ ] *efternamn*, [ ] *fotografi*, [ ] *jaguar*, [ ] *yankee*.

# 13. Bokstaven ю

Ю ю *Ю ю*

Denna vokal heter ***jo*** som i början av orden *juice, jovisst*. På samma sätt uttalas bokstaven då den står först i ett ord eller efter en annan vokal.

Då den står efter en konsonant uttalas den däremot bara som ***o***. I stället smälter *j*-ljudet ihop med den föregående konsonanten så att konsonanten låter mjuk, precis som före bokstäverna **и, е** och **я**.

I fonetisk skrift används tecknet [u] för att ange det ljud som i svenskan skrivs med bokstaven ***o***.

## 13 a. Enkla ryska ord

**[ ]** *Ju*.

## 13 b. Ryska namn

Людми́ла, Ю́рий.

**[ ]** *Ljudmila*, **[ ]** *Jurij*.

## 13 c. Icke-ryska namn

Ю.

**[ ]** *Ju*.

## 13 d. Lånord

алюми́ний, бюро́, бюрокра́т, велю́р, каю́та, костю́м, меню́, плю́с, сюи́та, сюрреали́ст, юбиле́й, ю́мор, юри́ст.

**[ ]** *aluminium*, **[ ]** *byrå*, **[ ]** *byråkrat*, **[ ]** *velour*, **[ ]** *kajuta*, **[ ]** *kostym*, **[ ]** *meny*, **[ ]** *plus*, **[ ]** *svit*, **[ ]** *surrealist*, **[ ]** *jubileum*, **[ ]** *humor*, **[ ]** *jurist*.

# 14. Bokstaven ё

Ё ё *Ё ё*

Denna vokal heter ***jå*** som i början av orden *joker, joddla*. På samma sätt uttalas bokstaven då den står först i ett ord eller efter en annan vokal.

Då den står efter en konsonant uttalas den däremot bara som ***å***. I stället smälter *j*-ljudet ihop med den föregående konsonanten så att konsonanten låter mjuk, precis som före bokstäverna **и, е, я** och **ю**.

I fonetisk skrift används tecknet [o] för att ange det ljud som i svenskan skrivs med bokstaven ***å***.

Denna bokstav förekommer bara som betonad. Därför behövs inget accenttecken sättas ut i läroböcker och ordböcker. Punkterna ger tillräcklig upplysning om betoningens placering i ordet.

Å andra sidan finns det en mycket utbredd vana att strunta i att sätta ut punkterna i normal rysk text. Att utelämna punkterna betraktas nog av många som ett mera vuxet sätt att skriva, men på senare tid har man från språkvårdshåll kraftigt propagerat för ett konsekvent användande av bokstaven **ё**.

## 14 a. Enkla ryska ord

тётя *faster, moster, tant*

**[tʲótʲə].**

## 14 b. Ryska namn

Пётр, Потёмкин, Семён, Фёдор.

[ ] *Pjotr*, [ ] *Potiomkin*, [ ] *Semjon*, [ ] *Fjodor*.

## 14 c. Icke-ryska namn

x.

x

## 14 d. Lånord

I enstaka lånord som vi redan träffat på, t.ex. **йогу́рт**, **майо́р**, **райо́н**, skrivs inte **ё**, utan i stället **йо**, eftersom bokstaven upplevs som typiskt rysk och framför allt används i inhemskt ryska ord. I ett och annat lånord, framför allt av franskt ursprung, förekommer trots allt bokstaven.

актёр, ликёр, монтёр, партнёр, репортёр.

**[ ]** *skådespelare*, **[ ]** *likör*, **[ ]** *montör*, **[ ]** *partner*, **[ ]** *reporter*.

# 15. Bokstaven з

З з *З з*

## 15 a. Enkla ryska ord

за́мок *slott*
замо́к *lås*

**[zámək], [zamók].**

## 15 b. Ryska namn

Зи́на.

**[z’ínə]** *Zina*.

## 15 c. Icke-ryska namn

А́зия, Брази́лия, Гру́зия, Занзиба́р.

**[ ]** *Asien*, **[ ]** *Brasilien*, **[ ]** *Georgien*, **[ ]** *Zanzibar*.

## 15 d. Lånord

ба́за, база́р, ба́зис, ва́за, ви́за, газе́та, гимна́зия, горизо́нт, дзюдо́, дзюдои́ст, диза́йн, диноза́вр, зодиа́к, идеали́зм, изото́п, казино́, капитали́зм,

компози́тор, коммуни́зм, кри́зис, либерали́зм, магази́н, музе́й, партиза́н, президе́нт, сезо́н, симпо́зиум, синтеза́тор, телеви́зор, фи́зик, фи́зика, фра́за.

[ ] *bas, grundval*, [ ] *basar*, [ ] *basis, grundval*, [ ] *vas*, [ ] *visum*, [ ] *tidning*, [ ] *gymnasium*, [ ] *horisont*, [ ] *judo*, [ ] *judobrottare*, [ ] *design*, [ ] *dinosaurie*, [ ] *zodiak*, [ ] *idealism*, [ ] *isotop*, [ ] *casino*, [ ] *kapitalism*, [ ] *kompositör*, [ ] *kommunism*, [ ] *kris*, [ ] *liberalism*, [ ] *affär*, [ ] *museum*, [ ] *partisan*, [ ] *president*, [ ] *säsong*, [ ] *symposium*, [ ] *synthesizer*, [ ] *teveapparat*, [ ] *fysiker*, [ ] *fysik*, [ ] *fras*.

# 16. Bokstaven ь

Ь ь *Ь ь*

Denna bokstav markerar att föregående konsonant är mjuk.

Hittills har vi bara stött på mjuka konsonanter som följts av en vokal. Då har vokaltecknet visat att konsonanten skall uttalas mjukt. Om ingen vokal följer används detta speciell tecken, det så kallade mjuka tecknet, för att markera att den föregående konsonanten är mjuk.

Om det mjuka tecknet i sin tur följs av en av vokalerna **я, е, ё, ю** skall vokalen uttalas föregången av ett kraftigt j-ljud. Kombinationen av mjukt tecken och en av de fyra j-vokalerna innebär alltså en mjuk konsonant följd av ett kraftigt j-ljud.

## 16 a. Enkla ryska ord

| | | |
|---|---|---|
| бра́т | *бра́т* | *bror* |
| бра́ть | *бра́ть* | *ta* |
| во́семь | *во́семь* | *åtta* |
| гу́сь | *гу́сь* | *gås* |
| де́вять | *де́вять* | *nio* |
| де́сять | *де́сять* | *tio* |
| пя́ть | *пя́ть* | *fem* |
| ру́бль | *ру́бль* | *rubel* |
| се́мь | *се́мь* | *sju* |
| семья́ | *семья́* | *familj* |

**[brát], [brátʲ], [vósʲimʲ], [gúsʲ], [dʲɛ́vʲitʲ], [dʲɛ́sʲitʲ], [pʲátʲ], [rúblʲ], [sʲɛ́mʲ], [sʲimʲjá].**

## 16 b. Ryska namn

Го́голь, Го́рький, Каза́нь, Кре́мль, О́льга, Сиби́рь, Татья́на.

[ ] *Gogol*, [ ] *Gorkij*, [ ] *Kazan*, [ ] *Kreml*, [ ] *Olga*, [ ] *Sibirien*, [ ] *Tatiana*.

## 16 c. Icke-ryska namn

Бе́льгия, Вьетна́м, Нью-Йо́рк.

[ ] *Belgien*, [ ] *Vietnam*, [ ] *New York*.

## 16 d. Lånord

альбо́м, анса́мбль, апельси́н, апре́ль, асфа́льт, библиоте́карь, бью́ик, го́льф, дека́брь, дета́ль, досье́, интервью́, ию́ль, ию́нь, календа́рь, карто́фель, контро́ль, культу́ра, ле́карь, ме́бель, меда́ль, но́ль, ноя́брь, октя́брь, пальто́, премье́р, премье́ра, пьедеста́л, пье́са, револьве́р, результа́т, ре́льс, роя́ль, секрета́рь, сентя́брь, скульпту́ра, сти́ль, тюльпа́н,

февра́ль, фестива́ль, фи́льм, фотоальбо́м, янва́рь.

**[ ]** *album*, **[ ]** *ensamble*, **[ ]** *apelsin*, **[ ]** *april*, **[ ]** *asfalt*, **[ ]** *bibliotekarie*, **[ ]** *Buick*, **[ ]** *golf*, **[ ]** *december*, **[ ]** *detalj*, **[ ]** *dossier*, **[ ]** *intervju*, **[ ]** *juli*, **[ ]** *juni*, **[ ]** *kalender*, **[ ]** *potatis*, **[ ]** *kontroll*, **[ ]** *kultur*, **[ ]** *medikus*, **[ ]** *möbler*, **[ ]** *medalj*, **[ ]** *noll*, **[ ]** *november*, **[ ]** *oktober*, **[ ]** *rock*, **[ ]** *premiärminister*, **[ ]** *premiär*, **[ ]** *piedestal*, **[ ]** *pjäs*, **[ ]** *revolver*, **[ ]** *resultat*, **[ ]** *räls*, **[ ]** *flygel*, **[ ]** *sekreterare*, **[ ]** *september*, **[ ]** *skulptur*, **[ ]** *stil*, **[ ]** *tulpan*, **[ ]** *februari*, **[ ]** *festival*, **[ ]** *film*, **[ ]** *fotoalbum*, **[ ]** *januari*.

# 17. Bokstaven э

Э э  *Э э*

Denna bokstav uttalas närmast som svenskans ***ä*** i orden *äkta*, *ägg*.

## 17 a. Enkla ryska ord

| | | |
|---|---|---|
| э́тот | *э́тот* | *den här* (maskulinum) |
| э́та | *э́та* | *den här* (femininum) |
| э́то | *э́то* | *den här* (neutrum) |

**[ɛ́tət], [ɛ́tə], [ɛ́tə].**

## 17 b. Ryska namn

Аэрофло́т.

**[aɛrafłót]** *Aeroflot* (ryskt flygbolag).

## 17 c. Icke-ryska namn

Венесуэ́ла, Э́мма, Эсто́ния.

**[vʲinʲisuɛ́łə]** *Venezuela*, **[ɛ́mə]** *Emma*, **[ɛstónʲijə]** *Estland*.

## 17 d. Lånord

аэродро́м, дуэ́ль, дуэ́т, поэ́зия, поэ́т, рэ́п, силуэ́т, эгои́ст, эква́тор, эконо́мика, экономи́ст, эконо́мия,

экску́рсия, экспериме́нт, экспе́рт, э́кспорт, экспре́сс, эли́та, э́кстра, эне́ргия, э́ра.

[ ] *flygplats*, [ ] *duell*, [ ] *duett*, [ ] *poesi*, [ ] *poet*, [ ] *rapp*, [ ] *silhuett*, [ ] *egoist*, [ ] *ekvator*, [ ] *ekonomi, näringsliv*, [ ] *ekonom*, [ ] *ekonomi*, [ ] *exkursion*, [ ] *experiment*, [ ] *expert*, [ ] *export*, [ ] *express*, [ ] *elit*, [ ] *extra*, [ ] *energi*, [ ] *era*

## 17 e.

Eftersom bokstaven э normalt inte förekommer efter konsonant i ryskan undviker man att skriva på det viset även i lånord. I stället skriver man i många lånord bokstaven е, trots att man inte uttalar den föregående konsonanten mjukt.

би́знес, бизнесме́н, диаде́ма, диза́йнер, дистрибью́тер, интерне́т, интерье́р, кафе́, компью́тер, конте́йнер, купе́, мерседе́с, моде́м, оте́ль, при́нтер, продю́сер, сви́тер, стюарде́сса, те́ннис, фотомоде́ль.

[ ] *business*, [ ] *affärsman*, [ ] *diadem*, [ ] *designer*, [ ] *distributör*, [ ] *internet*, [ ] *interiör*, [ ] *kafe*, [ ] *dator*, [ ] *container*, [ ] *kupé*, [ ] *mercedes*, [ ] *modem*, [ ] *hotell*, [ ] *skrivare*, [ ] *producent*, [ ] *tröja*, [ ] *flygvärdinna*, [ ] *tennis*, [ ] *fotomodell*.

# 18. Bokstaven ы

Ы ы *Ы ы*

Denna bokstav uttalas ungefär som svenskans ***u*** men utan att runda läpparna. I stället skall de vara formade till ett leende och tungans skall vara något mera avslappnad och inte placerad riktgit så långt fram i munnen som på svenska.

I fonetisk transkriftion används ofta teckent [y] för det här ryska ljudet. Det är dock dessvärre ganska missvisande, då svenskt ***y*** ju uttalas på ett helt annant sätt och med väldigt spända, framskjutna och rundade läppar.

## 18 a. Enkla ryska ord

| | | |
|---|---|---|
| вы́ | *вы́* | *ni* |
| мы́ | *мы́* | *vi* |
| ры́нок | *ры́нок* | *salutorg* |
| сы́н | *сы́н* | *son* |
| сы́р | *сы́р* | *ost* |
| ты́ | *ты́* | *du* |

**[vý], [mý], [rýnək], [sýn], [sýr], [tý].**

## 18 b. Ryska namn

Косы́гин, Кры́м.

**[kasýg$^j$in]** *Kosygin* (sovjetisk premiärminister 1964-80), **[krým]** *Krim* (autonom ukrainsk halvö i Svarta havet med främst rysktalande befolkning).

## 18 c. Icke-ryska namn

# Румы́ния.

**[rumýnʲijə]** *Rumänien*.

## 18 d. Lånord

# му́зыка, музыка́нт.

**[múzykə]** *musik*, **[muzykánt]** *musikant, musiker*.

# 19. Bokstaven х

Х х *Х х*

Denna bokstav uttalas på två ganska olika sätt beroende på om den är hård eller mjuk.

Det hårda uttalet är ungefär detsamma som det mindre prestigefyllda uttalet av svenskans ***sj*** i orden *sju, sjö*, men utan att runda läpparna. De skall i stället snarast formas till ett leedne.

Det mjuka uttalet påminner ganska mycket om tyskans ich-laut.

## 19 a. Enkla ryska ord

а́х *oj*

**[áx].**

## 19 b. Ryska namn

Ахма́това, Охо́тск, Про́хор.

**[axmátəvə]** *Achmatova* (rysk poet 1889-1966), **[axótsk]** *Ochotsk* (rysk hamnstad vid Stilla Havet), **[próxər]** *Prochor* (helgonförklarad rysk munk och mystiker).

## 19 c. Icke-ryska namn

Бе́верли Хи́ллс, Бетхо́вен, Казахста́н, Хе́льсинки, Хироси́ма, Христо́с, Хью́стон.

**[ ]** *Beverly Hills*, **[ ]** *Beethoven*, **[ ]** *Kazachstan*, **[ ]** *Helsingfors*, **[ ]** *Hiroshima*, **[ ]** *Kristus*, **[ ]** *Houston*

## **19 d. Lånord**

архео́лог, архите́ктор, архитекту́ра, кра́х, меха́ник, мона́рх, но́у-ха́у, парикма́хер, психо́лог, психоло́гия, са́хар, те́хника, техноло́гия, ха́ос, хара́ктер, хе́рес, хи́мик, хи́мия, хи́т, хло́р, хлорофо́рм, хо́бби, хокке́й, хо́р, хорва́т, хро́м, хро́ника, хулига́н, ху́нта, эпо́ха, э́хо.

[ ] *arkeolog*, [ ] *arkitekt*, [ ] *arkitektur*, [ ] *krasch*, [ ] *mekaniker*, [ ] *monark*, [ ] *know how*, [ ] *frisör*, [ ] *psykolog*, [ ] *psykologi*, [ ] *socker*, [ ] *teknik*, [ ] *teknologi*, [ ] *kaos*, [ ] *karaktär*, [ ] *sherry*, [ ] *kemist*, [ ] *kemi*, [ ] *hit*, [ ] *klor*, [ ] *kloroform*, [ ] *hobby*, [ ] *hockey*, [ ] *kör*, [ ] *kroat*, [ ] *krom*, [ ] *krönika*, [ ] *huligan*, [ ] *junta*, [ ] *epok*, [ ] *eko*.

# 20. Bokstaven **ш**

Ш ш *Ш ш*

Denna bokstav uttalas närmast som ***sh*** i engelskans *shore*, ***rs*** i standardsvenskans fors eller det mera prestigefyllda uttalet av ***sj*** i *sju, sjö*.

Denna bokstav är alltid hård och den har inte någon mjuk motsvarighet. Alltså kan inte j-vokalerna förekomma efter denna konsonant. Trots det skriver man av hävd **е**, och inte **э**, eftersom den senare är en ganska ovanlig bokstav. Man skriver också i en rad fall **ё**, och inte **о**. Dessa båda j-vokaler har dock ingen som helst inverkan på uttalet av **ш**.

Till sist är det så att **и** [i] aldrig kan uttalas efter hårda konsonanter. Ljudet **и** [i] gör ju automatiskt att föregående konsonant uttals mjukt. Därför kan inte obetonat **е** uttalas som **и** [i] efter **ш**. I stället uttalas **и** som **ы** [y] efter **ж**.

Av samma anledning uttalas även obetonat **е** som **ы** [y] efter **ш**.

## 20 a. Enkla ryska ord

| | | |
|---|---|---|
| ба́бушка | *ба́бушка* | *mormor, farmor* |
| большеви́к | *большеви́к* | *bolsjevik* |
| де́душка | *де́душка* | *morfar, farfar* |
| шашлы́к | *шашлы́к* | *grillspett* |
| ше́сть | *ше́сть* | *sex* |

**[bábuʃkə], [bəlʲʃyvʲík], [dʲéduʃkə], [ʃaʃłýk], [ʃéstʲ].**

## 20 b. Ryska namn

Алёша, Ирты́ш, Ма́ша, Пу́шкин.

**[alʲóʃə]** *Aljosja*, smeknamn för *Alexandr*, **[irtýʃ]** *Irtysj* (flod i västra Sibirien), **[máʃə]** *Masja*, smeknamn för *Maria*, **[púʃkʲin]** *Pusjkin* (1799-1837, rysk nationalskald).

## 20 c. Icke-ryska namn

# По́льша, Ташке́нт, Ше́рлок Хо́лмс.

**[pólʲʃə]** *Polen*, **[taʃkʲɛ́nt]** *Tasjkent* (huvudstad i Uzbekistan), **[ʃɛ́rłək xółms]** *Sherlock Holmes*.

## 20 d. Lånord

# бифште́кс, ду́ш, и́шиас, ма́рш, маршру́т, маши́на, мушке́т, то́к-шо́у, фаши́ст, фи́ниш, ша́ль, шампа́нское, ша́нс, ша́хматы, ша́хта, ше́ф, шка́ф, шко́ла, шлифмаши́на, шовини́ст, шо́к, шо́п, шо́у, шофёр, шпио́н, што́рм, шту́рман.

[ ] *biffstek*, [ ] *dusch*, [ ] *ischias*, [ ] *marsch*, [ ] *rutt, linjesträckning*, [ ] *bil*, [ ] *musköt*, [ ] *talk show*, [ ] *fascist*, [ ] *mållinje*, [ ] *sjal*, [ ] *champagne*, [ ] *chans*, [ ] *schack*, [ ] *schakt*, [ ] *chef*, [ ] *skåp*, [ ] *skola*, [ ] *slipmaskin*, [ ] *chauvinist*, [ ] *chock*, [ ] *show*, [ ] *chaufför*, [ ] *spion*, [ ] *storm*, [ ] *styrman*.

# 21. Bokstaven ж

Ж ж *Ж ж*

Denna bokstav uttalas närmast som ***j*** i franskans *jour* eller ***s*** i engelskans *pleasure*.

Precis på samma sätt som **ш** är **ж** alltid hårt och ljudet har inte någon mjuk motsvarighet. Alltså kan inte j-vokalerna förekomma efter denna konsonant. Trots det skriver man även här av hävd **е**, och inte **э**. Man skriver också i en rad fall **ё**, och inte **о**. Dessa båda j-vokaler har dock ingen som helst inverkan på uttalet av **ж**.

Det är också så att **и** [i] aldrig kan uttalas efter **ж**. Ljudet **и** [i] gör ju automatiskt att föregående konsonant uttals mjukt. I stället uttalas **и** som **ы** [y] efter **ж**.

Av samma anledning uttalas även obetonat **е** som **ы** [y] efter **ж**.

## 21 a. Enkla ryska ord

| | | |
|---|---|---|
| жёлтый | *жёлтый* | *gul* |
| мо́жет | *мо́жет* | *kan* |
| уже́ | *уже́* | *redan* |

**[ʒółtyj], [móʒyt], [uʒέ].**

## 21 b. Ryska namn

Же́ня, Жо́ра.

**[ʒέnʲə]** *Zjenja*, smeknamn för *Jevgenij*, **[ʒórə]** *Zjora*, smeknamn för *Georgij*.

## 21 c. Icke-ryska namn

Азербайджа́н, Лос А́нджелес.

**[azʲirbajdʒán]** *Azerbajdzjan*, **[łosándʒylʲis]** *Los Angeles*.

## 21 d. Lånord

бюдже́т, дже́м, дже́мпер, джи́н, джи́нсы, джи́п, джо́йстик, джо́кер, джо́уль, джу́нгли, дирижёр, жанда́рм, жа́нр, жарго́н, жасми́н, желати́н, желе́, же́ст, жето́н, жира́ф, жоке́й, жонглёр, журна́л, журнали́ст, жюри́, инжене́р, ме́неджмент, пассажи́р, пиджа́к, пижа́ма, режиссёр, сержа́нт, тинэ́йджер.

[ ] *budget*, [ ] *sylt*, [ ] *jumper*, [ ] *gin*, [ ] *jeans*, [ ] *jeep*, [ ] *joystick*, [ ] *joker*, [ ] *joule*, [ ] *jungel*, [ ] *dirigent*, [ ] *gendarm*, [ ] *genre*, [ ] *jargon*, [ ] *jasmin*, [ ] *gelatin*, [ ] *gelé*, [ ] *gest*, [ ] *jetong, pollett*, [ ] *giraff*, [ ] *jockey*, [ ] *jonglör*, [ ] *veckotidning*, [ ] *journalist*, [ ] *jury*, [ ] *ingenjör*, [ ] *management*, [ ] *passagerare*, [ ] *kavaj*, [ ] *pyjamas*, [ ] *regissör*, [ ] *sergeant*, [ ] *tonåring*.

# 22. Bokstaven **ц**

## Ц ц *Ц ц*

Denna bokstav uttalas närmast som ***ts*** i ordet *plats*.

Precis på samma sätt som **ш** och **ж** är **ц** alltid hårt och ljudet har inte någon mjuk motsvarighet. Alltså kan inte j-vokalerna förekomma efter denna konsonant. Trots det skriver man även här av hävd **е**, och inte **э**. Man skriver också i en rad fall **ё**, och inte **о**. Dessa båda j-vokaler har dock ingen som helst inverkan på uttalet av **ц**.

Det är också så att **и** [i] aldrig kan uttalas efter **ц**. Ljudet **и** [i] gör ju automatiskt att föregående konsonant uttals mjukt. I stället uttalas **и** som **ы** [y] efter **ц**.

Av samma anledning uttalas även obetonat **е** som **ы** [y] efter **ц**.

### 22 a. Enkla ryska ord

| | | |
|---|---|---|
| у́лица | *у́лица* | *gata* |
| ца́рь | *ца́рь* | *tsar* |
| цари́ца | *цари́ца* | *tsarinna* |

**[úlʲitsə], [tsárʲ], [tsarʲítsə].**

### 22 b. Ryska namn

Ге́рцен, Солжени́цын, Цвета́ева.

**[gʲɛ́rtsyn]** *Gertsen* (1812-1870, rysk författare och filosof), **[səłʒynʲítsyn]** *Solzjenitsyn* (1918-2008, rysk nobelpristagare i litteratur, författare och politisk aktivist), **[tsvʲitájivə]** *Tsvetajeva* (1892-1941, rysk poet).

## 22 c. Icke-ryska namn

Гре́ция, Мо́царт, Ту́рция, Фра́нция, Швейца́рия, Шве́ция.

**[grʲέtsyjə]** *Grekland*, **[mótsərt]** *Mozart*, **[túrtsyjə]** *Turkiet*, **[frántsyjə]** *Frankrike*, **[ʃvʲijtsárʲijə]** *Schweiz*, **[ʃvʲέtsyjə]** *Sverige*.

## 22 d. Lånord

акце́нт, акце́ссия, а́кция, америка́нец, вентиля́ция, бо́цман, деклара́ция, декора́ция, делега́ция, демонстра́ция, дискримина́ция, иллюстра́ция, индустриализа́ция, интона́ция, инфля́ция, информа́ция, католици́зм, коллективиза́ция, колле́кция, коммуника́ция, конкуре́нция, конфере́нция, концентра́ция, конце́рт, ле́кция, медици́на, организа́ция, офице́р, пи́цца, при́нцип, проце́нт, револю́ция, социали́зм, специали́ст,

тенде́нция, тради́ция, цеме́нт, цензу́ра, це́нтр, цивилиза́ция, цикло́н, ци́рк, цита́та, ци́фра, цыга́н, эвакуа́ция, юсти́ция.

[ ] *accent*, [ ] *accession, värdestegring*, [ ] *aktie, aktion*, [ ] *amerikan*, [ ] *ventilation*, [ ] *båtsman*, [ ] *deklaration*, [ ] *dekoration*, [ ] *delegation*, [ ] *demonstration*, [ ] *diskriminering*, [ ] *illustration*, [ ] *industrialisering*, [ ] *intonation*, [ ] *inflation*, [ ] *information*, [ ] *katolicism*, [ ] *kollektivisering*, [ ] *kollektion, samling*, [ ] *kommunikaiton*, [ ] *konkurrens*, [ ] *konferens*, [ ] *koncentration*, [ ] *konsert*, [ ] *lektion, föreläsning*, [ ] *medicin*, [ ] *organisation*, [ ] *officer*, [ ] *pizza*, [ ] *princip*, [ ] *procent*, [ ] *revolution*, [ ] *socialism*, [ ] *specialist*, [ ] *tendens*, [ ] *tradition*, [ ] *cement*, [ ] *censur*, [ ] *centrum, center*, [ ] *civilisation*, [ ] *cyklon*, [ ] *cirkus*, [ ] *citat*, [ ] *siffra*, [ ] *zigenare*, [ ] *evakuering*, [ ] *rättsväsende, rättskipning*.

# 23. Bokstaven **ч**

Ч ч *Ч ч*

Denna bokstav uttalas närmast som ***ch*** i engelskans *church* eller ***ttj*** i svenskans *lattjo*.

Ljudet **ч** betraktas i ryskan alltid som mjukt och det har inte någon hård motsvarighet. Alltså finns det i princip inte heller efter **ч** någon anledning att skriva j-vokalerna. Trots det skriver man av hävd **е**, och inte **э**, eftersom den senare är en ganska ovanlig bokstav.

Det är också viktigt att påpeka att obetonat **а** efter **ч** uttalas enligt samma regler som obetonat **я**. Efter **ч** blir alltså uttalet av obetonat **а** som regel [i]. Sist i ord liksom näst sist i ord före hård konsonant blir det dock [ə].

Det är också så att **ы** [y] aldrig kan förekomma efter **ч**. Ljudet **ы** [y] förekommer bara efter hårda konsonanter.

## 23 a. Enkla ryska ord

| | | |
|---|---|---|
| да́ча | *да́ча* | *sommarställe, fritidshus* |
| до́чь | *до́чь* | *dotter* |
| ча́с | *ча́с* | *timme* |
| часы́ | *часы́* | *klocka, timmar* |
| четы́ре | *четы́ре* | *fyra* |

**[dátʃə], [dótʃ], [tʃás], [tʃisý], [tʃitýrʲi].**

## 23 b. Ryska namn

Камча́тка, Хачатуря́н, Шостако́вич.

**[kamtʃátkə]** *Kamtjatka* (flod, havsvik och halvö vid Stilla havet), **[xətʃiturʲán]** *Chatjaturjan* (1903-1978, armenisk kompositör), **[ʃəstakóvʲitʃ]** *Sjostakovitj* (1906-75, rysk kompositör).

## 23 c. Icke-ryska namn

# Че́хия, Чечня́, Чи́ли.

**[tʃɛ́xʲijə]** *Tjeckien*, **[tʃitʃnʲá]** *Tjetjenien*, **[tʃílʲi]** *Chile*.

## 23 d. Lånord

# ке́тчуп, ла́нч, ма́тч, по́чта, ча́й, че́к, чемпио́н, чемпиона́т.

**[ ]** *ketchup*, **[ ]** *lunch*, **[ ]** *match*, **[ ]** *post*, **[ ]** *te*, **[ ]** *check*, **[ ]** *mästare, champion*, **[ ]** *mästerskap, championat*.

# 24. Bokstaven щ

Щ щ *Щ щ*

Denna bokstav uttalas närmast som ***k*** i orden *kines, köpa* men ljudet är på ryska alltid långt, som i uttalet av de nynorska orden *ikkje, mykje*. Ljudet är typiskt ryskt och förekommer normalt inte i ord av främmande ursprung.

Precis som **ч** betraktas i ryskan också ljudet **щ** alltid som mjukt och det har inte någon hård motsvarighet. Alltså finns det i princip inte heller efter **щ** någon anledning att skriva j-vokalerna. Trots det skriver man av hävd **е**, och inte **э**, eftersom den senare är en ganska ovanlig bokstav.

Det är också viktigt att påpeka att obetonat **а** efter **щ**, precis som efter **ч**, uttalas enligt samma regler som obetonat **я**. Efter **щ** och **ч** blir alltså uttalet av obetonat **а** som regel [i]. Sist i ord liksom näst sist i ord före hård konsonant blir det dock [ə].

Det är också så att **ы** [y] aldrig kan förekomma efter **щ**. Ljudet **ы** [y] förekommer ju bara efter hårda konsonanter.

## 24 a. Enkla ryska ord

| | | |
|---|---|---|
| бо́рщ | *бо́рщ* | *rödbetssoppa* |
| ещё | *ещё* | *fortfarande, ännu, dessutom, också, ytterligare, mera* |
| това́рищ | *това́рищ* | *kamrat, kompis* |
| щи́ | *щи́* | *kålsoppa* |

**[bórç:], [jiç:ó], [tavár$^{j}$iç:], [ç:í].**

## 24 b. Ryska namn

# Щедри́н, Щу́кин, Щу́рово.

**[ç:idr$^j$ín]** *Sjtjedrin*, **[ç:úk$^j$in]** *Sjtjukin*, **[ç:úrəvə]** *Sjtjurovo* (mindre stad i Moskvaområdet).

# 25. Tonlöshet sist i ord

I normalt, ledig uttal uttalas tonande konsonanter som står sist i ord i stället som motsvarande tonlösa. Samma princip gäller i t.ex. tyskan och turkiskan.

| | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | **б** | **в** | **д** | **з** | **ж** | **г** |
| De tonande konsonanterna | [b] | [v] | [d] | [z] | [ʒ] | [g] |
| uttalas som de tonlösa | [p] | [f] | [t] | [s] | [ʃ] | [k] |
| | **п** | **ф** | **т** | **с** | **ш** | **к** |

## 25 a. Enkla ryska ord

| | | |
|---|---|---|
| колхо́з | *колхо́з* | *kollektivjordbruk* |
| ро́д | *ро́д* | *börd* |
| ро́т | *ро́т* | *mun* |

**[kałxós], [rót], [rót].**

## 25 b. Ryska namn

Абра́мов, Аксёнов, Андре́ев, Бо́ков, Бо́ндарев, Брю́сов, Гумилёв, Жу́ков, Ки́ев, Ленингра́д, Набо́ков, Некра́сов, Но́вгород, Плато́нов, Реше́тников, Ры́ков, Турге́нев, Фили́ппов, Хрущёв, Че́хов, Щерба́тов.

**[abráməf]** *Abramov*, **[aksʲónəf]** *Aksionov*, **[andrʲɛ́jif]** *Andrejev*, **[bókəf]** *Bokov*, **[bóndərʲif]** *Bondarjev*, **[brʲúsəf]** *Brjusov*, **[gumʲilʲóf]** *Gumiljov*, **[ʒúkəf]** *Zjukov*, **[kʲíjif]** *Kiev, Kyiv*,

**[lʲinʲingrát]** *Leningrad*, **[nabókəf]** *Nabokov*, **[nʲikrásəf]** *Nekrasov*, **[nóvgərət]** *Novgorod*, **[płatónəf]** *Platonov*, **[rʲiʃέtnʲikəf]** *Resjetnikov*, **[rýkəf]** *Rykov*, **[turgʲέnʲif]** *Turgenev*, **[fʲilʲípəf]** *Filippov*, **[xruç:óf]** *Chrusjtjov*, **[tʃέxəf]** *Tjechov*, **[ç:irbátəf]** *Sjtjerbatov*.

## 25 c. Icke-ryska namn

# Га́мбург.

**[gámburk]** *Hamburg*.

## 25 d. Lånord

# бутербро́д, йо́д, кра́б, ря́д, тонна́ж, фла́г, шта́б, эта́ж.

**[ ]** *smörgås*, **[ ]** *jod*, **[ ]** *krabba*, **[ ]** *rad*, **[ ]** *tonnage*, **[ ]** *flagga*, **[ ]** *stab*, **[ ]** *etage, våningsplan*.

# 26. Assimilation

I de flesta språk finns en princip som säger att man inte kan uttala en tonande konsonant intill en tonlös. Om denna situation uppstår måste båda uttalas antingen tonande eller tonlöst. Detta gör att vi i svenskan uttalar [f] i *havsörn*. I ryskan gäller samma princip, men det är alltid den sista av konsonanterna i en grupp som avgör om gruppen som helhet skall uttalas tonande eller tonlöst.

| | | | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | **б** | **в** | **д** | **з** | **ж** | **г** | | | |
| tonande | [b] | [v] | [d] | [z] | [ʒ] | [g] | | | |
| tonlösa | [p] | [f] | [d] | [s] | [ʃ] | [k] | [x] | [ts] | [tʃ] |
| | **п** | **ф** | **т** | **с** | **ш** | **к** | **х** | **ц** | **ч** |

## 26 a. Enkla ryska ord

| | |
|---|---|
| во́дка | *vodka* |
| норве́жский | *norsk* |
| совхо́з | *statligt jordbruk* |
| та́кже | *även* |
| шве́дский | *svenska* |
| ю́бка | *kjol* |

**[vótkə], [narvʲέʃskʲij], [safxós], [tágʒə], [ʃvʲέtskʲij], [júpkə].**

## 26 b. Ryska namn

Ви́тебск, Достое́вский, Евсе́ев, Евтуше́нко, Кавка́з, Маяко́вский, Чайко́вский.

**[vʲítɪʲpsk]** *Vitebsk*, **[dəstajɛ́fskʲij]** *Dostojevskij*, **[jifsʲɛ́jif]** *Jevsejev*, **[jiftuʃɛ́nkə]** *Jevtusjenko*, **[kafkás]** *Kaukasus*, **[məjikófskʲij]** *Majakovskij*, **[tʃijkófskʲij]** *Tjajkovskij*.

## 26 c. Icke-ryska namn

Г.

sa

## 26 d. Lånord

авто́бус, автома́т, а́йсберг, рюкза́к, футбо́л, экза́мен.

**[aftóbus]** *buss*, **[aftəmát]** *automat*, **[ ]** *isberg*, **[ ]** *ryggsäck*, **[ ]** *fotboll*, **[ ]** *examen, tentamen*.

# 27. Långa konsonanter

I vissa ord, framför allt kortare ord, uttalas dubbeltecknad konsonant som lång.

## 27 a. Enkla ryska ord

## 27 b. Ryska namn

Анна, Оде́сса.

**[án:ə]** *Anna*, **[adʲέs:ə]** *Odessa*.

## 27 c. Icke-ryska namn

Ме́кка.

**[mʲέk:ə]** *Mekka*.

## 27 d. Lånord

ге́тто, ка́сса, ма́нна, ма́сса, опере́тта, пре́сса, су́мма.

**[gʲέt:ə]** *getto*, **[kás:ə]** *kassa*, **[mán:ə]** *manna*, **[más:ə]** *massa*, **[apʲirʲέt:ə]** *kassa*, **[prʲέs:ə]** *press*, **[súm:ə]** *summa*.

# 28. Bokstaven ъ

Ъ ъ *Ъ ъ*

Denna bokstav kallas traditionellt för hårt tecken. Detta namn är dock synnerligen missvisande i dagens ryska. Detta hårda tecken är mycket ovanligt och uttalsmässigt har det precis samma funktion som det mjuka teckent. Det hårda tecknet används dock bara efter prefix, både i ryska ord och i lånord, och det följs alltid av en av j-vokalerna **я, е, ё, ю**. Kombinationen av hårt tecken och j-vokal innebär på samma sätt som kombinationen av mjukt tecken och en j-vokal att man skall uttala den föregående konsonanten mjukt och att den skall följas av ett kraftigt j-ljud.

Anledningen till att bokstaven kallas hårt tecken är rent historisk. Ungefär fram till den ryska revolutionen skrev man nämligen hårt tecken även sist i alla ord som slutade med hård konsonant. För hundra år sedan var detta alltså en synnerligen vanlig bokstav.

## 28 a. Enkla ryska ord

| | | |
|---|---|---|
| се́сть | *се́сть* | *sätta sig* |
| съе́сть | *съе́сть* | *äta upp* |

**[$s^j$ɛ́$st^j$], [$s^j$jɛ́$st^j$].**

## 28 b. Ryska namn

X.

[x] *x.*

## 28 c. Icke-ryska namn

X

[x] *x*.

## 28 d. Lånord

адъю́нкт, адъюта́нт, инъе́кция, конъюнкту́ра, объе́кт, субъе́кт.

**[ad$^{j}$júnkt]** *adjunkt*, **[ad$^{j}$jutánt]** *adjutant*, **[in$^{j}$jέktsyjə]** *injektion*, **[kən$^{j}$junktúrə]** *konjunktur*, **[ab$^{j}$jέkt]** *objekt*, **[sub$^{j}$jέkt]** *subjekt*.